

Religionsfrihet forutsetter ansettelsesfrihet

Jon Kvalbein, Dagen 17. februar, 2010.

På nytt er det politisk debatt om trossamfunns og religiøse institusjoners ansettelsesfrihet. Utgangspunktet for debatten må være klart.

I "Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter", som er en del av den norske Menneskerettsloven, heter det i art. 18.1: "Enhver skal ha rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å bekjenne seg til eller anta en religion eller tro etter eget valg, og frihet til alene eller sammen med andre, offentlige eller private, å utøve sin religion eller tro gjennom gudstjeneste, iakttagelse av religiøse skikker, andaktsøvelser og undervisning." Merk at undervisning er uttrykkelig nevnt.

I "Den internasjonale konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter" står det i art. 13.3: "Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres og, når det er aktuelt, vergers frihet til å velge andre skoler for sine barn enn dem som er opprettet av offentlige myndigheter, forutsatt at skolene oppfyller eventuelle minstekrav til undervisningen fastsatt eller godkjent av staten, og til å sikre sine barn en religiøs og moralsk undervisning i samsvar med deres overbevisning."

Den offentlige skolen har ikke lenger noen kristen formålsparagraf. Arbeiderpartiregjeringen fremmet for noen år siden Stortingsmelding Nr. 25 (2000-2001), som fikk tilslutning i Stortinget. Jeg siterer ordrett fra meldingen: "Skolen og helsetenesta må leggje opp til ei undervisning som framstiller alle kjærleiks- og samlivsforhold på ein likeverdig måte." (s. 69). Dette kulturradikale programmet er blitt den offentlige skolens undervisningsprogram.

Mange kristne foreldre ønsker å sende sine barn til skoler med tydelig kristen basis og målsetting. Hensynet til religionsfrihet og foreldrerett tilsier at staten ikke diskriminerer slike skoler, verken juridisk eller økonomisk. Skal disse skolene være reelle alternativer, må de ha frihet til å utforme styreordning, undervisningsplaner og miljøtilbud som gjør det mulig å realisere skolens basis og målsetting.

Ikke minst er det viktig at skolen har frihet til å ansette et personale som ut fra personlig overbevisning kjenner seg forpliktet på skolens kristne grunnlag. Det er naturlig at de ved ansettelsen undertegner et forpliktende verdidokument. Skoleeieren må ha frihet til å utforme verdidokumentet og fastsette hvilke stillinger dette gjelder. I samfunnslivet forventer vi at politikere er forbilder når det gjelder å forholde seg til norsk lov. Alle som oppdrar, fungerer som forbilder. En kristen skole vil ha sine særlige forventninger til ansattes tro og livsførsel. Det gjelder også samlivsform, uansett seksuell legning. Ja, kristen pedagogikk legger spesiell vekt på sammenhengen mellom lære og liv. I et internatmiljø holder også andre enn lærerne andakter og opptre som forbilder.

Politikere er imot diskriminering. Det er greit. Men da kan man ikke diskriminere en kristen skole ved å påby den å fungere livssynsnøytralt. En kristen skole kan ikke akseptere at alle trosuttrykk og samlivsformer er likeverdige. Livssynsskolene skal være alternativer, og må ha rett til å være annerledes. Trossamfunn og livssynsbaserte organisasjoner må ha reell frihet til å reise og drive institusjoner med ansatte som med lære og liv vil virke i samsvar med deres basis og målsetting. Uten slik frihet blir de diskriminert.

Dersom ansatte skal kunne innrette seg i strid med en friskoles idégrunnlag, vil muligheten til å drive livssynsskoler i praksis være illusorisk. Men da ville også den individuelle religionsfriheten og foreldreretten også være en illusjon. Foreldre vil ikke ha mulighet til å "velge andre skoler" for å "sikre sine barn en religiøs og moralsk undervisning i samsvar med deres egen overbevisning", slik menneskerettighetene forutsetter.

Jon Kvalbein